

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра фундаментальної і прикладної геології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ГОЛОВКО

Міністерство

” _____ 2022 р.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ГІДРОГЕОЛОГІЇ (ПРАКТИКУМ)

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
освітні програми
спеціалізація
вид дисципліни
факультет

перший (бакалаврський)
10. Природничі науки
103. Науки про Землю
Прикладна гідрогеологія

вибіркова
геології, географії, рекреації і туризму

ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ

рівень вищої освіти

2022 / 2023 навчальний рік

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра фундаментальної і прикладної геології

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму
«30» серпня 2022 року, протокол № 9

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Самчук І. М., к. геол. н., доцент кафедри геології

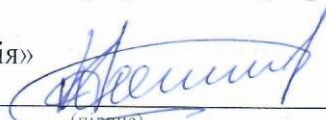
Програму схвалено на засіданні кафедри геології
Протокол від «10» червня 2022 року № 6

Завідувач кафедри геології

(підпис) (Сергій ГОРЯЙНОВ)
(прізвище та ініціали)

«30» серпня 2022 року, протокол № 9
Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм:

Гарант ОПП «Прикладна гідрогеологія»

(підпис) (Аліна КОНОНЕНКО)
(прізвище та ініціали)

«30» серпня 2022 року, протокол № 9
Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму
Протокол від «29» серпня 2022 року № 7

Голова науково-методичної комісії
факультету геології, географії, рекреації і туризму

(підпис) Олександр ЖЕМЕРОВ
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Геоінформаційні системи в гідрогеології» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Прикладна гідрогеологія» підготовки бакалавра спеціальності 103 Науки про землю.

1. Опис навчальної дисципліни

Мета надання первинних навичок моделювання геологічної будови родовищ за допомогою комп'ютера та програмного забезпечення

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у студентів знань та практичних навичок щодо застосування специфічного геологічного програмного забезпечення, набуття вмінь будувати моделі родовищ та проведення попередньої оцінки перспективних ресурсів корисних копалин за допомогою програмного забезпечення

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-
Семестр	
1-й	-
Лекції	
0 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
48 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
72 год.	год.
у тому числі індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання.

Фахові компетенції:

- здатність використовувати математичний апарат для освоєння теоретичних основ і практичного використання геологічних методів **K12, K13**.

- здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички для оволодіння основами теорії й методів геологічних досліджень **K14, K16**.

здатність застосовувати основні геологічні методи аналізу **K01, K17**.

- Вміння:

Через систему знань та умінь:

Знання: розуміння наукового методу пізнання в обсязі, необхідному для проведення фундаментальних та прикладних досліджень;

- знання основ геологічної та професійної етики **K02**

Уміння: планувати та здійснювати фундаментальні та прикладні наукові дослідження в галузі геології **K07**;

- виконувати лабораторні та польові дослідження **K10, K02**;

- готувати наукову звітну документацію, публікації та робити доповіді за результатами досліджень **K17**.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план навчальної дисципліни

Вступ. ГІС та ГГІС. Принципи роботи

Розділ 1. ГІС на прикладі пакету програмного забезпечення ESRI ArcGIS

Тема 1. Огляд інтерфейсу користувача ArcGIS.

Тема 2. Обробка растрового зображення.

Тема 3. Атрибутивні таблиці.

Тема 4. Трасування штатними та зовнішніми програмами растрового зображення.

Тема 5. Створення баз даних та робота з ними.

Тема 6. Візуалізація та експорт отриманих даних.

Розділ 2. ГГІС на прикладі пакету програмного забезпечення Schlumberger Petrel.

Тема 11. Огляд інтерфейсу користувача Petrel.

Тема 12. Імпорт даних та контроль їх якості.

Тема 13. Редагування вхідних даних.

Тема 14. Візуалізація каротажних діаграм та кореляція свердловин.

Тема 15. Моделювання розломів.

Тема 16. Pillar Gridding.

Розділ 3. ГГІС на прикладі пакету програмного забезпечення ArcGis.

Тема 17. Створення горизонтів.

Тема 18. Розбивка на зони та шари. Глибинне перетворення.

Тема 19. Моделювання геометричних властивостей.

Тема 20. Моделювання фацій.

Тема 21. Петрофізичне моделювання.

Тема 22. Підрахунок запасів. Створення контактів між флюїдами.

Тема 23. Проектування свердловин.

Тема 24. Створення карт та розрізів для друку.

Розділ 4. Каротажні діаграми та робота з ними за допомогою програмного забезпечення «Каротаж софт» ОПИУМ (ОПеративная ИИнтерпретация Управляющими Модулями) та Карпати.

Тема 7. Імпорт та експорт даних.

Тема 8. Криві

Тема 9. Літологічна колонка

Тема 10. Цифрування каротажних діаграм.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь го	у тому числі				
		л	п	лаб	і	с. р.		л	п	лаб	ін д.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1.												
Разом за розділом 1			12			18						
Розділ 2.												
Разом за розділом 2			12			18						
Розділ 3.												
Разом за розділом 3			12			18						
Розділ 4.												
Разом за розділом 4			12			18						
всього годин	120		48			72						

4. Теми семінарських занять

Не передбачені

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Огляд інтерфейсу користувача ArcGIS.	1
2	Обробка растрового зображення.	2
3	Трасування штатними та зовнішніми програмами растрового зображення	1
4	Візуалізація та експорт отриманих даних.	1
5	Імпорт та експорт даних.	2
6	Літологічна колонка	1
7	Цифрування каротажних діаграм	1
8	Імпорт даних та контроль їх якості	1
9	Редагування вхідних даних	1
10	Візуалізація каротажних діаграм та кореляція свердловин	1
11	Моделювання розломів	1
12	Pillar Gridding	2
13	Розбивка на зони та шари. Глибинне перетворення.	2
14	Моделювання геометричних властивостей.	2
15	Петрофізичне моделювання	2
16	Підрахунок запасів. Створення контактів між флюїдами.	1
17	Проектування свердловин	1
18	Створення карт та розрізів для друку	1

6. Теми лабораторних занять

Не передбачені.

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин о/з
1	Ознайомитись з інтерфейсом користувача ArcGIS.	2
2	Обробити растрове зображення.	4
3	Трасувати штатними та зовнішніми програмами растрове зображення	4
4	Візуалізувати та експортувати просторові данні.	4
5	Імпортувати та експортувати просторові данні.	2
6	Побудувати літологічну колонку	4
7	Цифрування каротажних діаграм	2
8	Імпортувати данні та провести контроль їх якості	2
9	Редагувати вхідні данні	4
10	Візуалізувати каротажні діаграми та провести кореляцію свердловин	2
11	Змоделювати розломи	2
12	Pillar Gridding	2
13	Розбивка на зони та шари. Глибинне перетворення.	2
14	Моделювати геометричні властивості.	2
15	Зробити петрофізичне моделювання	2
16	Побудувати контакти між флюїдами.	2
17	Спроектувати свердловину	2
18	Створити карту та розрізи для друку	2

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

9. Методи навчання

Передбачені лекції та лабораторні заняття. Лекції на час суворих карантинних обмежень, спричинених вірусом Covid19 можуть проводитися дистанційно у форматі відеоконференції (платформи Zoom, Cisco Webex, GoogleMeet та ін.), студентам надаються питання для самоперевірки та самоконтролю. Лабораторні заняття можуть проходити в аудиторії чи в дистанційній формі. Усі матеріали і навчально-методичний комплекс представлені у середовищі Office365. Консультації індивідуальні та групові можуть відбуватися аудиторно чи дистанційно (з використанням месенджерів Viber, Telegram, електронної пошти тощо).

10. Методи контролю

Передбачені методи контролю: теоретичний захист лабораторних робіт, поточні проміжні (в т.ч. і тестові) контролю теоретичного матеріалу (як за окремими темами, так і кожної лекції), участь в дискусіях під час лекційних та лабораторних занять, перевірка ведення конспекту окремих тем.

11. Схема нарахування балів

Поточне тестування та самостійна робота		Підсумковий семестровий контроль (залік)	Сума
Розділ 1+2+3	Практ.роб.	40	100
20	40		

Критерії оцінювання навчальних досягнень.

За виконання усіх практичних робіт студент отримує 40 балів. Практичні роботи побудовані таким чином, що комплексно відповідають 3м розділам (3м програмним продуктам), які вивчаються під час курсу. Тобто по своїй суті це 3 практичні роботи, що розбито для зручності на етапи, виконання кожного наступного етапу, без попереднього технологічно є неможливим. При оцінюванні практичних робіт головним критерієм є отримання кінцевого продукту. Для робіт що відносяться до розділу 1. ГІС на прикладі пакету програмного забезпечення ESRI ArcGIS оцінюється точність побудованої карти – 1-5 балів, правильність та детальність заповнення баз даних – 1-5 балів, відповідність кінцевої карти еталонній – 1-5 балів. Максимальна кількість балів за практичною роботою до розділу 1 – 15 балів. Аналогічно оцінюється практична робота до розділу 3 ГГІС на прикладі пакету програмного забезпечення Schlumberger Petrel. Практична робота до розділу 2 Каротажні діаграми та робота з ними за допомогою програмного забезпечення «Каротаж софт» ОПІУМ (ОПеративная Интерпретация Управляющими Модулями) та Карпати оцінюється за якістю та точністю цифрування каротажної діаграми від 1 до 10 балів. Таким чином за виконання практичних робіт студент може отримати максимум 40 балів.

Контрольні роботи по розділах 1, 2, 3 оцінюються через контрольні завдання на комп'ютері, що вимагають вирішення проблемного питання (знайти помилку у алгоритмі виконання). По розділах 1 і 3 від 1 до 7 балів, по розділу 2 від 1 до 6 балів. Максимальна кількість балів отриманих за контрольні роботи 20 балів.

Залік проводиться на комп'ютерах та передбачає собою виконання комплексного завдання по всіх 3х розділах. Оцінюється точність побудов 1-10 балів, досягнення

кінцевого результату 1-20 балів, інформативність створених баз даних 1-10 балів. Максимальна кількість балів 40.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Панасюк А.В., Лисенко А.В. Методичні вказівки до теоретичного, практичного та самостійного вивчення предмету «Геоінформаційні системи в маркшейдерії» для студентів гірничо екологічного факультету спеціальності “Маркшейдерська справа” (денної та заочної форм навчання). – Житомир: ЖДТУ, 2012. – 12 с.
2. Світличний О.О., Плотницький С.В. Основи геоінформатики: навчальний посібник/ За заг. ред. О.О. Світличного. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. - 295 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://www.esri.com/>
2. <http://www.slb.com/>
3. <http://www.opium.com.ua/>